

**Către Curtea Constituțională
7 Martie 2007**

Nr. ies. 48/07.03.2007/ACCEPT

**AMICUS CURIAE
PRIVIND PROPUNEREA DE REALIZARE A UNUI REFERENDUM PENTRU
MODIFICAREA ARTICOLULUI 48 DIN CONSTITUȚIA ROMÂNIEI**

Domnule Președinte,
Onorată Curte,

Asociația ACCEPT este o organizație neguvernamentală care are ca scop apărarea și promovarea drepturilor omului, așa cum sunt prevăzute în Constituția României și în tratatele internaționale la care România este parte. ACCEPT apară și promovează în special drepturile persoanelor LGBT (lesbiene, gay, bisexuali și transgender) și are ca interes legitim prevenirea și combaterea discriminării pe criteriul orientării sexuale, așa cum reiese din prevederile statutare (articolele 5 și 6 din Statutul ACCEPT) și din activitățile pe care le desfășoară.

Dat fiind faptul că pe data de 9 februarie 2007 la Curtea Constituțională a fost depus textul propunerii de modificare a articolului 48 din Constituție prin referendum, cu respect, supunem atenției onoratei Curți o serie de argumente juridice care considerăm că sunt esențiale în scopul avizării negative a proiectului de lege. Argumentația noastră include motive care țin de oportunitatea inițiativei de convocare a referendumului în scopul modificării articolului 48, de legalitatea sa în raport cu textul constituțional și legislația actuală, precum și o prezentare a efectelor adverse pe care le-ar putea genera adoptarea unui astfel de text, și anume concentrarea discriminatorie asupra unui grup de persoane. În acest scop aducem în atenția onoratei Curți o dezvoltare a standardelor internaționale și europene și o prezentare a tendințelor de aplicare a acestora în practică.

Comitetul de inițiativă pentru modificarea Constituției, propune organizarea unui referendum cu scopul amendării acesteia și a includerii unui paragraf suplimentar în articolul 48 cu formularea:

„In România, poligamia este interzisă, iar căsătoria este permisă doar între un bărbat și o femeie”.

I. Argumente privind oportunitatea modificării articolului 48 din Constituție prin referendum

Deși, în prezent, articolul 48 din Constituția României nu definește căsătoria în mod explicit, absența din Constituție a unei definiții a căsătoriei nu constituie o lacună, deoarece textul constituțional este completat de legislația în vigoare. Astfel, definirea instituției căsătoriei ca „uniunea liber consimțită dintre un bărbat și o femeie, încheiată potrivit legii în scopul întemeierii unei familii” este prevăzută în Codul Familiei, în articolul 1 și următoarele, iar articolul 5 din același text de lege consacră principiul monogamiei prin formularea: „este oprit să se căsătorească bărbatul care este căsătorit și femeia care este căsătorită.”

Practica judiciară demonstrează că nu există nici un fel de neclaritate în aplicarea legii și că definirea expresă și în textul constituțional a instituției căsătoriei este redundantă și inutilă.

Organizarea unui referendum pentru modificarea Constituției nu este o chestiune frivolă care să consume energiile instituțiilor statului și fondurile publice pentru o temă artificială care nu contribuie în nici un fel la clarificarea sau îmbunătățirea cadrului legislativ.

Invocarea unui așa-zis consens al majorității în susținerea acestei propuneri este neavenită din două motive: în primul rând, drepturile și libertățile fundamentale nu pot face obiectul unor încălcări sau restricții justificate de opțiunea opiniei publice, respectarea drepturilor minorităților de către majoritate constituind esența oricărui sistem democratic; în al doilea rând, atitudinile populației în ceea ce privește căsătoria sunt complexe, în prezent neexistând nici un studiu științific în acest domeniu. Experiența din alte state dovedește însă că atitudinea populației majoritare în raport cu populația LGBT a evoluat în timp, pe măsură ce s-a ajuns la o corectă informare a populației în ceea ce privește problematica LGBT.

II. Condițiile de revizuire a Constituției

Articolul 152 alin.2 din Constituția României stabilește condițiile în care o potențială revizuire a textului constituțional nu poate fi realizată:

"De asemenea, nici o revizuire nu poate fi facută dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora."

Inițiativa de revizuire a articolului 48 din Constituție ar aduce atingere principiului egalității așa cum este el statuat de articolul 4 alin.2 și articolul 16 din Constituție, principiul universalității drepturilor garantat în articolul 15 din Constituție, respectiv dreptul la viață intimă, privată și familială afirmat de articolul 26 și dreptul la viață de familie garantat de articolul 48.

II.1. Legalitatea în raport cu prevederile constituționale și legale existente

În fapt, adoptarea unei prevederi în forma propusă de inițiatori, chiar și prin referendum, ar introduce în Constituția României discriminarea directă, explicită în relație cu persoanele LGBT, fapt care ar contraveni literei și spiritului Constituției și aspirațiilor democratice ale României. Astfel, Constituția afirmă egalitatea în drepturi, precum și universalitatea acestora iar excluderea în mod expres a unei categorii de populație de la unul sau mai multe dintre drepturile și libertățile fundamentale i-ar conferi acesteia în mod nejustificat statutul de cetățenie de mâna a doua.

Principiul constituțional al egalității în drepturi este transpus în legislația românească prin Ordonanța Guvernului 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare. Conform art.2 alin.(1): *"...prin discriminare se înțelege orice **deosebire, excludere, restricție sau preferință**, pe*

*bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, **orientare sexuală**, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată, care are ca scop sau efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, **în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege**, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”*

Interzicerea căsătoriei între persoanele de același sex constituie o limitare a exercitării dreptului la căsătorie care trebuie analizată în contextul principiului proporționalității dintre scopul urmărit și efectele discriminatorii la care se ajunge în mod implicit. Astfel, prin adoptarea textului propus se aduce atingere nu doar dreptului la căsătorie, ci și unei serii întregi de alte drepturi și responsabilități, care sunt prevazute de legislația națională. Doctrina menționează „seria drepturilor și obligațiilor părintești; dreptul de a avea acces la inseminarea artificială și alte tehnici de reproducere medicală asistată; dreptul de a adopta sau de a lua un copil în îngrijire; drepturile patrimoniale legate de dobândirea și împărțirea proprietății comune, a creditelor și a datoriilor comune; dreptul la pensie de întreținere; drepturile succesoriale, dreptul la pensie de urmaș sau ajutor social și dreptul la compensații, în cazul morții unuia dintre parteneri; dreptul de a prelua numele partenerului; drepturile care țin de dobândirea cetățeniei sau a rezidenței o dată cu căsătoria, în cazul unui partener necetățean; dreptul de a refuza depunerea mărturiei împotriva partenerului; protecția specială în cazul violenței domestice; dreptul de a decide de urgență cu privire la soarta partenerului în cazul în care viața acestuia este în pericol; dreptul de a dona organe celui alt partener; dreptul de a continua contractul de locațiune după moartea partenerului, dacă acesta a fost unicul locatar.”¹

Inițiatorii invocă drept motiv pentru restrângerea expresă a dreptului la căsătorie și implicit la viață intimă, privată și familială, apărarea instituției tradiționale a căsătoriei a valorii spirituale a acesteia. Considerăm că instituția căsătoriei constituie o alegere personală de importanță fundamentală care implică devoțiune, respect, dragoste, asumarea unor drepturi și obligații reciproce, o alegere care nu ar trebui să li se refuze unor cupluri numai din cauza orientării lor sexuale, în perpetuarea unor modele medievale de intervenție etatică cum au fost interzicerea căsătoriei dintre credincioșii diferitelor religii sau interzicerea căsătoriilor mixte interrasiale. Statul poate stabili vârsta minimă a căsătoriei sau poate restrânge în mod justificat dreptul la căsătorie în cazul căsătoriei dintre rudele de grad apropiat din motive care țin de sănătatea publică, dar aceste considerente nu pot fi aplicate și în cazul căsătoriei între persoanele de același sex.

La nivel constituțional, Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene asigură dreptul la căsătorie și la întemeierea unei familii, cât și dreptul la respect față de viața privată și viața de familie. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, interzice în art. 21 în mod expres „orice discriminare bazată pe criterii precum sex (...) sau orientare sexuală”. Deși Carta Drepturilor Fundamentale a UE sprijină o abordare generală prin articolul 9 care prevede că „*dreptul la căsătorie și la formarea unei familii va fi garantat în concordanță cu legislația națională care guvernează exercitarea acestor drepturi*,” memorandumul explicativ la Cartă precizează, în contextual articolului 9, că

¹ Iustina Ionescu, *Căsătoria cuplurilor de același sex: o problemă juridică?* în INKLUSIV, 2006.

"acest articol nu interzice și nu impune acordarea statutului de mariaj uniunilor între persoane de același sex."

Directiva 2004/38/EC (OJ L158/77) privind dreptul cetățenilor Uniunii și al familiilor lor de a se muta și de a își stabili reședința în mod liber pe teritoriul statelor membre,² include și ea o definiție largă a conceptului de "familie" care include căsătoria între persoanele de același sex și parteneriatul înregistrat.³ Normele europene au fost încorporate în dreptul național prin adoptarea Ordonanței de Urgență a Guvernului 102/2005 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 260/2005, modificată ulterior de Ordonanța nr. 30 din 19 iulie 2006 care încorporează expres dreptul la liberă circulație, inclusiv al cuplurilor de același sex care sunt căsătorite sau care trăiesc în parteneriat.

II.2. Efectele pe care o astfel de prevedere le-ar genera prin adoptare

În timp ce, așa cum am argumentat, adoptarea unei interdicții explicite a căsătoriei între persoanele de același sex nu ar aduce nici o modificare legislației în vigoare sau practicii din domeniu, textul propus neavând o finalitate în modificarea cadrului juridic, adoptarea sa ar genera în schimb efecte negative în raport cu persoanele LGBT constituind în fapt o pedepsire a acestora. Adoptarea amendamentului pentru modificarea Constituției în sensul interzicerii exprese a căsătoriei între persoanele de același sex constituie o formă nejustificată de concentrare asupra unui singur grup, respectiv persoanele aparținând minorităților sexuale.

Un astfel de amendament ar putea fi interpretat ca un mesaj venit din partea statului de încurajare a homofobiei, de excludere explicită a unei părți din populație, iar dacă autoritățile își asumă un astfel de mesaj care are ca subtext diferențierea și insinuarea unei așa-zise inferiorități a minorităților sexuale, grupurile extremiste se pot simți încurajate în trecerea la pasul următor: violența și promovarea urii și a anulării demnității umane. Pericolul nu este unul ipotetic, ca dovadă fiind comportamentul unor grupuri extremiste de tip legionaroid (Noua Dreaptă, Partidul Noua Generație) pe parcursul Marșului Diversității organizat la București în iunie 2006. Aceste organizații au încercat într-o primă etapă să obțină interzicerea organizării marșului, încălcând astfel dreptul la libera asociere și manifestare pasnică și libertatea de exprimare a manifestanților, iar ulterior au organizat o contra-manifestație și au organizat grupuri violente care au atacat atât jandarmii și forțele de poliție cât și pe unii dintre manifestanți (șase dintre tinerii participanți la marș, dintre care doi cetățeni străini, au fost victimele violențelor fizice ale unui astfel de grup extremist și au necesitat îngrijiri medicale, plângerile lor fiind în prezent anchetate de Poliția Capitalei).

Experiența din alte țări arată că dezbaterile publice și legislația adoptată în scopul interzicerii exprese a căsătoriei homosexuale au avut ca agendă reală negarea drepturilor fundamentale în cazul persoanelor LGBT (dreptul la libera asociere, libertatea

² http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/oj/2004/l_229/l_22920040629en00350048.pdf

³ Mark Bell, EU Directive on Free Movement and Same-Sex Families: Guidelines on the Implementation Process, disponibil la http://www.ilga-europe.org/europe/publications/non_periodical/guidelines_on_the_free_movement_directive_october_2005_1

de exprimare, dreptul la viață intimă, familială și privată) un exemplu în acest sens constituindu-l legislația adoptată în prezent în Nigeria.

Adevăratele motive pentru adoptarea unui text constituțional în forma propusă de Comitetul de Inițiativă par a fi homofobia și încercarea de limitare a drepturilor persoanelor LGBT. Modificarea Constituției pentru interzicerea căsătoriei între persoanele de același sex este astfel privită de inițiatori ca un prim pas—aparent inofensiv—în adoptarea de măsuri discriminatorii împotriva minorităților sexuale.

Generarea de discuții publice în privința interzicerii căsătoriei între persoanele de același sex constituie în fapt o modalitate de deturnare a dezbaterilor publice de la dificultățile juridice reale pe care cuplurile de același sex le au în exercitarea drepturilor lor patrimoniale și nepatrimoniale cum ar fi printre altele: drepturile succesoriale, sancționare a violenței domestice în cazul în care aceasta se manifestă în cuplu, regimul juridic al probațiunii în perioada de coabitare, obligația de întreținere a partenerului aflat în incapacitate, răspunderea solidară față de datoriile comune, reglementarea juridică a conflictului de interese.

III. Practica europeană și internațională în ceea ce privește căsătoria între persoanele de același sex

Dreptul la căsătorie a fost afirmat în majoritatea instrumentelor internaționale și regionale de protecție a drepturilor omului, la care România este parte. El se regăsește în articolul 16 din Declarația Universală a Drepturilor Omului,⁴ articolul 23 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice,⁵ articolul 10 din Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale,⁶ dar și la nivel regional, ca de exemplu în articolul 12 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.⁷ Conținutul acestor articole afirmă un drept cu caracter general, la căsătorie, atât pentru femei, cât și pentru bărbați, în mod egal. Nu se menționează însă în mod expres cu cine se pot căsători femeile sau bărbații, neconsacrându-se în mod expres căsătoria heterosexuală.

⁴ Declarația Universală a Drepturilor Omului, „Articolul 16 [Căsătoria și familia]: (1) Bărbații și femeile care au vârsta legală au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie, fără limitări pe bază de rasă, naționalitate sau religie. Lor le sunt garantate drepturi egale în legătură cu căsătoria, în timpul căsătoriei și în legătură cu desfacerea căsătoriei. (2) Încheierea căsătoriei se face cu exprimarea liberă a consimțământului celor doi care doresc să devină soți. (3) Familia este componenta naturală și fundamentală a societății careia i se asigură protecție din partea societății și a statului.”

⁵ Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice, „Articolul 23 [Protecția familiei]: (1) Familia este componenta naturală și fundamentală a societății careia i se asigură protecție din partea societății și a statului. (2) Dreptul bărbaților și al femeilor de vârstă legală de a se căsători și de a întemeia o familie trebuie recunoscut. (3) Nici o căsătorie nu se va încheia fără consimțământul liber exprimat al celor doi viitori soți. (4) Statele Părți la acest Pact vor lua măsurile necesare pentru a asigura egalitatea în drepturi și responsabilități a soților în legătură cu căsătoria, în timpul căsătoriei și în legătură cu desfacerea căsătoriei. Vor fi adoptate măsuri de protecție a copiilor, necesare în cazul desfacerii căsătoriei.”

⁶ Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale, „Articolul 10 [Protecția familiei, a mamelor și a copiilor]: Statele Părți la prezenta convenție recunosc faptul că: (1) Cea mai largă protecție posibilă trebuie acordată familiei, care este componenta naturală și fundamentală a societății, în mod special în legătură cu întemeierea sa, în timp ce protecția și educația copiilor minori sunt de asemenea în responsabilitatea acestor State. (...)”

⁷ Convenția Europeană a Drepturilor Omului, „Articolul 12 [Dreptul de a se căsători] Bărbații și femeile care sunt la vârsta căsătoriei au dreptul de a se căsători și de a-și întemeia o familie, în conformitate cu legile naționale care reglementează exercițiul acestui drept.”

Evoluția în timp a problematicii recunoașterii persoanelor care aparțin minorităților sexuale ca drepturi fundamentale a generat implicit elaborarea de declarații de susținere în sensul interpretării prevederilor reglementând dreptul general la căsătorie ca fiind unul inclusiv. Paul Hunt, Raportorul Special al Organizației Națiunilor Unite pentru Dreptul la Sănătate și-a exprimat sprijinul pentru drepturile minorităților sexuale în raportul său prezentat Comisiei ONU pentru Drepturile Omului în 2004 (Commission on Human Rights, E/CN.4/2004/49, 16 February 2004). Astfel, în paragraful 38 din Raportul său, Raportorul Special afirmă că: *„interzicerea juridică a relațiilor dintre persoanele de același sex, în unele state, care este coroborată cu o lipsă de susținere și de protecție pentru minoritățile sexuale generalizată în cazuri de violență și discriminare, stă în calea realizării sănătății sexuale și reproductive a multor persoane care au identități sau comportamente de tip lesbian, gay, bisexual sau transgender.”*

Comentariul la ghidul 5 al Ghidului Internațional al ONU privind HIV/SIDA și Drepturile Omului al ONU afirmă: *„asigurarea recunoașterii juridice a căsătoriilor sau relațiilor între persoanele de același sex și reglementarea acestor relații cu prevederi adecvate în ceea ce privește proprietatea, divorțul și succesiunile.”*

În 2003, în cazul *Young c. Australia*, Comitetul pentru Drepturile Omului a stabilit că a existat o încălcare a articolului 26 al Pactului Internațional privind Drepturile Civile și Politice atunci când guvernul australian a negat unei persoane beneficiile la care avea dreptul după decesul partenerului său în condițiile în care aceleași beneficii erau disponibile pentru cuplurile necăsătorite heterosexuale.

Un număr de state a interpretat clauzele privind egalitatea din propriile constituții ca stabilind inclusiv căsătoria între persoanele de același sex (Massachusetts, Suedia) și legislație specială privind recunoașterea parteneriatului sau a căsătoriei între persoane de același sex a fost adoptată în: Andora, Austria, Belgia, Canada, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Islanda, Irlanda, Luxemburg, Marea Britanie, Olanda, Norvegia, Portugalia, Slovenia, Spania, Suedia, Ungaria, etc.

În decizia *Goodridge v. Department of Public Health*,⁸ Curtea Supremă a Statului Massachusetts a dat câștig de cauză proponentilor căsătoriei gay arătând că: *„interzicerea căsătoriei impune o restricție profundă și periculoasă asupra unui segment din comunitate, fără nici un motiv rațional. Absența oricărei relații rezonabile între, pe de o parte descalificarea absolută a cuplurilor de același sex care doresc să intre într-o relație de căsătorie și, pe de altă parte, protecția sănătății publice, a siguranței și a binelui general, demonstrează că interzicerea căsătoriei vine din prejudecățile care persistă în legătură cu persoanele care sunt (sau sunt percepute ca fiind) de orientare homosexuală.”* În virtutea acestui raționament, Curtea a decis ca definiția legală a căsătoriei să fie modificată de către legiuitor astfel încât să se menționeze în mod expres: *„căsătoria civilă reprezintă unirea voluntară a două persoane în calitate de soți, prin excluderea tuturor celorlalți.”* Curtea a considerat că solicitarea de interzicere a căsătoriei între persoanele de același sex este rezultatul unor prejudecăți ale membrilor societății și a statuat: *„Constituția nu poate controla prejudecățile, dar în același timp, Constituția nici nu poate să le tolereze. Este posibil ca prejudecățile personale, private să cadă în afara legii [să nu poată fi cenzurate de ea, n.n.], dar legea nu poate în mod*

⁸ *Goodridge v. Department of Public Health*, 798 N.E.2d 941, 440 Mass. 309 (Mass. 2003).

direct sau indirect să dea efect acestor prejudecăți.” Curtea și-a justificat decizia afirmând „Constituția afirmă demnitatea și egalitatea cu privire la toți indivizii. Ea interzice crearea unor cetățeni de mână a doua. În luarea acestei decizii, am luat în considerare întru totul argumentele aduse de guvern [cu privire la justificarea interzicerii căsătoriei gay, n.n.]. Dar acesta a eșuat în a identifica vreun motiv constituțional pentru a interzice căsătoria civilă cuplurilor de același sex.” În continuare, Curtea Supremă a Statului Massachusetts a hotărât că limitarea protecției, beneficiilor și obligațiilor căsătoriei civile exclusiv pentru cuplurile de sex opus încalcă premisele respectării libertății individului și egalității în fața legii, garantate prin Constituția Statului Massachusetts.

In mod similar, Curtea Supremă a Canadei arăta, într-o hotărâre din data de 9 decembrie 2004, că: *„Acum câteva secole, se înțelegea căsătoria ca fiind posibilă doar pentru cupluri de sexe diferite. Recunoașterea căsătoriilor gay în câteva jurisdicții din Canada, precum și în țări europene contrazice afirmația că aceeași situație este valabilă și în ziua de astăzi.”*

In cadrul sistemului european de protecție a drepturilor omului, este de remarcat faptul că articolul 12 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu conține un paragraf secund care să explicitizeze cazurile de limitare a dreptului, textul menționând că:

„Bărbații și femeile care sunt la vârsta căsătoriei au dreptul de a se căsători și de a-și întemeia o familie, în conformitate cu legile naționale care reglementează exercițiul acestui drept.”⁹

Cu toate acestea, prin includerea expresiei „în conformitate cu legile naționale care reglementează exercițiul acestui drept” reiese că acest drept nu este unul absolut, ci este supus unor limitări, iar circumstanțierea sa ține de puterea de apreciere a statelor semnatare. Restricțiile impuse de legislația națională sau de autorități în procesul de aplicare a legii nu pot însă încălca alte drepturi garantate de Convenție așa cum a arătat Comisia Europeană a Drepturilor Omului în cazul *Hamer*: *„(...) [exprimarea], „în conformitate cu legile naționale” care reglementează exercițiul acestui drept nu înseamnă că puterea lăsată la îndemâna statelor este nelimitată. Dacă ar fi fost așa, articolul 12 ar fi fost redundant. Rolul legislației naționale, în contextul chiar al exprimării din articolul 12, este de a governa exercițiul acestui drept.”¹⁰*

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a avut inițial o abordare restrictivă în interpretarea dreptului la căsătorie. În cauza *Rees c. Marea Britanie*, Curtea a respins plângerea unei persoane transgender pe baza faptului că „dreptul de a se căsătorii, garantat de către articolul 12 se referă la mariajul tradițional între persoane de sex biologic diferit.”¹¹ Marcând evoluția societății și implicit a practicii, în iulie 2002, în cazul *Goodwin c. Marea Britanie*, Curtea și-a schimbat abordarea declarând că *„nu găsește nici*

⁹ A se vedea P. van Dijk, G.J.H. van Hoof, *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights*, Kluwer Law and Taxation Publishers, Second Edition.

¹⁰ *Hamer c. Franța*, Application No. 34/1995/540/626, 27 iunie 1996.

¹¹ Concluziile Consiliului European, 1999.

o justificare pentru a interzice unui trassexual să se bucure de dreptul de a se căsători în orice circumstanțe.¹²

Îngrădirea dreptului la căsătorie pentru persoanele de același sex poate fi analizată ca fiind un tratament discriminatoriu pe criteriul orientării sexuale (în baza articolului 14 din Convenție) întrucât orientarea sexuală este apreciată ca fiind unul din criteriile de discriminare și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului¹³ (cauza *Salgueiro da Silva Mouta c. Portugalia* în care Curtea a stabilit că lista criteriilor de discriminare este una non-exhaustivă și a recunoscut orientarea sexuală ca unul dintre criteriile de discriminare protejate de Convenție).

In concluzie, considerăm că modificarea textului constituțional nu este nici necesară, nici oportună și că adevăratul scop al prezentei inițiative este acela de afirmare și perpetuare a discriminării în baza orientării sexuale, scop care contravine clauzei de non-discriminare și principiului egalității afirmate de Constituție ca instituții fundamentale ale construcției constituționale. Date fiind prevederile articolului 146 alin.j din Constituție solicităm Inaltei Curți să se pronunțe asupra caracterului neconstituțional al propunerii legislative și să dea aviz negativ propunerii de modificare a articolului 48 din Constituția României.

Romanița Iordache,
Președintă, ACCEPT

¹² Discuția despre legislația națională se bazează pe materialul prezentat în Mark Bell, *Suntem o familie? Partenerii de același sex și legea migrației în Uniunea Europeană*, 2002.

¹³ *Salgueiro da Silva Mouta c. Portugalia*, Application No. 33290/96, 21 decembrie 1999, final în 21 martie 2000.